

Jämlik vård och hälsa ur ett patientperspektiv

Sara Riggare, MSc, PhD

Spetspatient och forskare vid Uppsala universitet

För att hantera sin Parkinsons sjukdom tillbringar Sara Riggare varje år 1 timme med sin neurolog och 8 765 timmar med egenvård.

HSL 3.1 Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Beteende och
livsstil
(egenvård)
40%

Individuella
förutsättningar
(arv, miljö,
social)
50%

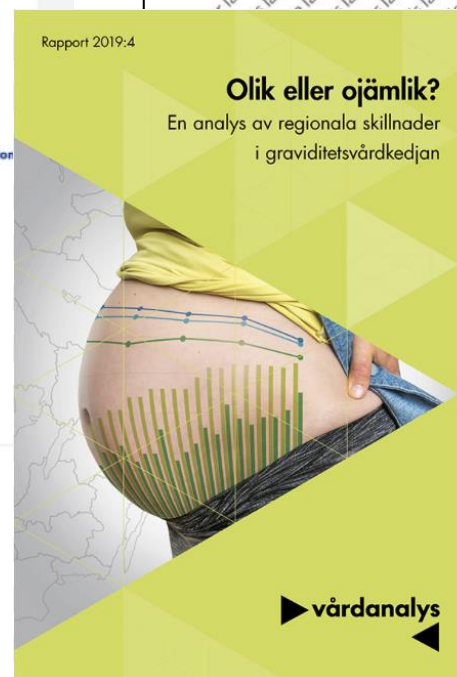
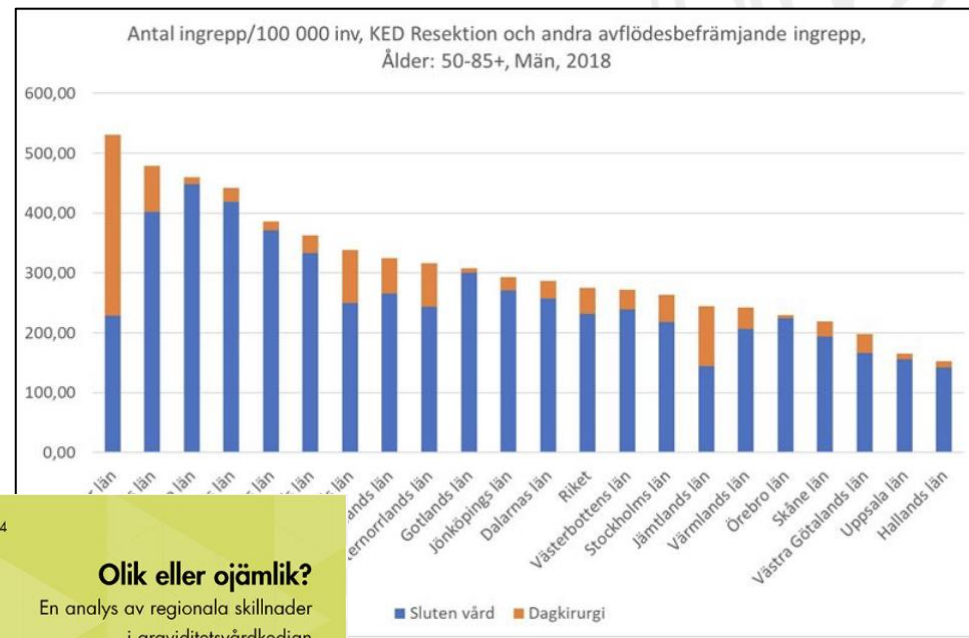
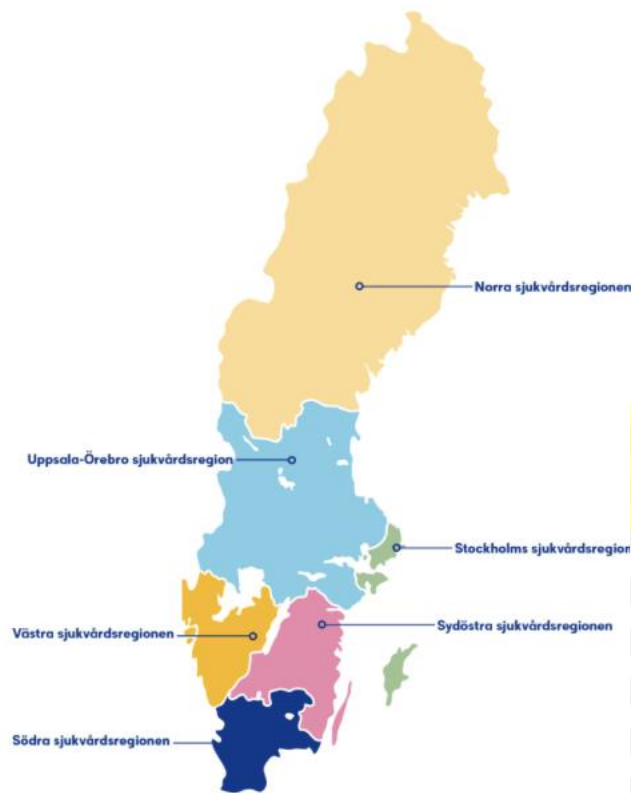
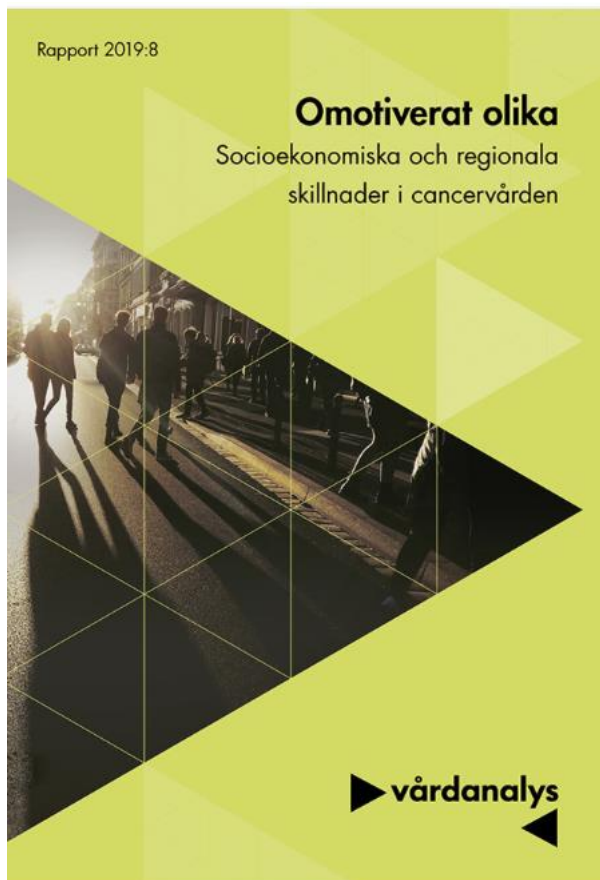
Hälso- och
sjukvård
10%

Hälsa

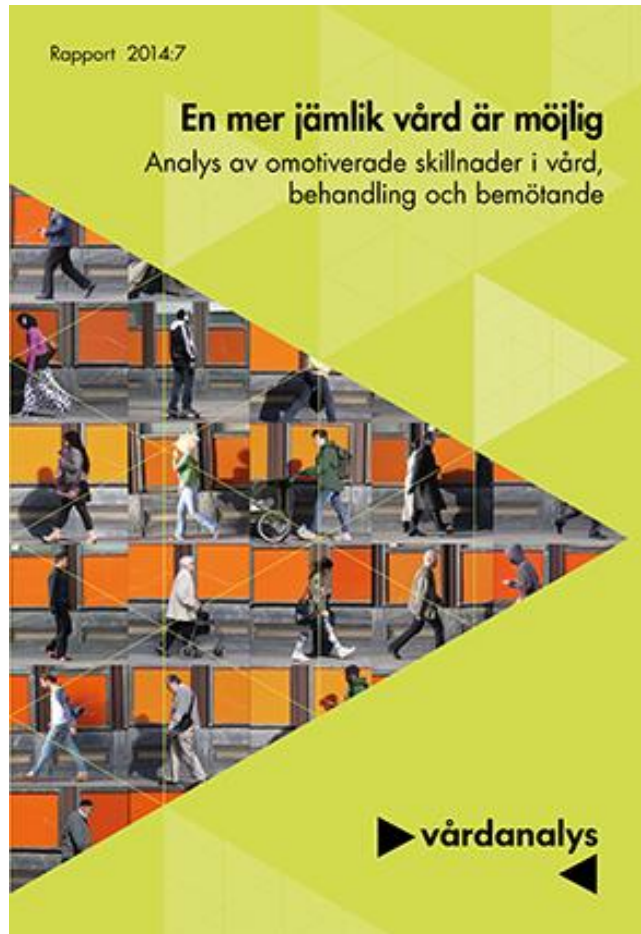
Från: S. A. Schroeder, "We Can Do Better - Improving the Health of the American People,"
N. Engl. J. Med., vol. 357, no. 12, pp. 1221–1228, 2007.

Olika vård i olika delar av landet...

Regionala skillnader |
Cancerfonden

... men olika är inte automatiskt ojämlik

Modell för att identifiera omotiverade väsentliga skillnader i vård, behandling och bemötande.

Bedömning av om en skillnad är omotiverad

En skillnad är omotiverad om den inte kan förklaras av något av följande två kriterier:

1. Skillnader i medicinska förutsättningar
2. Skillnader i vårdbehov

Särskilt omotiverade skillnader urskiljs genom bedömning och gradering utifrån följande två kriterier:

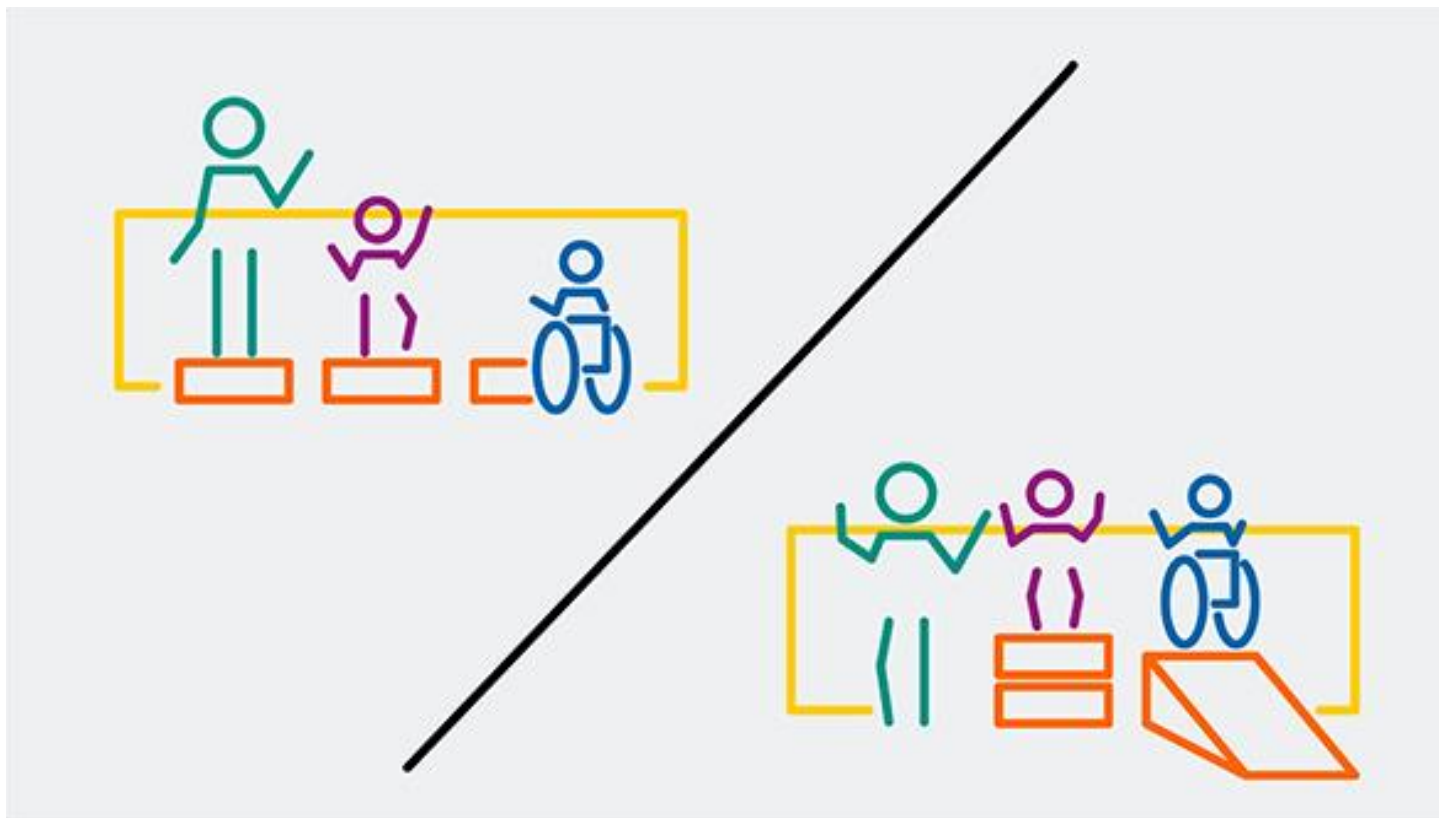
3. Grad av evidens för att behandlingen gör nytta
Stark, viss eller svag evidens
4. Påverkan av patientens egna preferenser
Ja eller nej

Bedömning av en skillnads väsentlighet

En skillnads väsentlighet bedöms och graderas utifrån två kriterier:

5. Skillnadens (relativa) storlek
6. Konsekvenser av utebliven behandling
  - Tillståndets svårighetsgrad
Svår, måttlig eller ringa svårighetsgrad
  - Behandlingens effekt (minskad risk för tillståndet)
Stor, måttlig eller liten effekt

Vårdens uppgift är att kompensera för olika förutsättningar

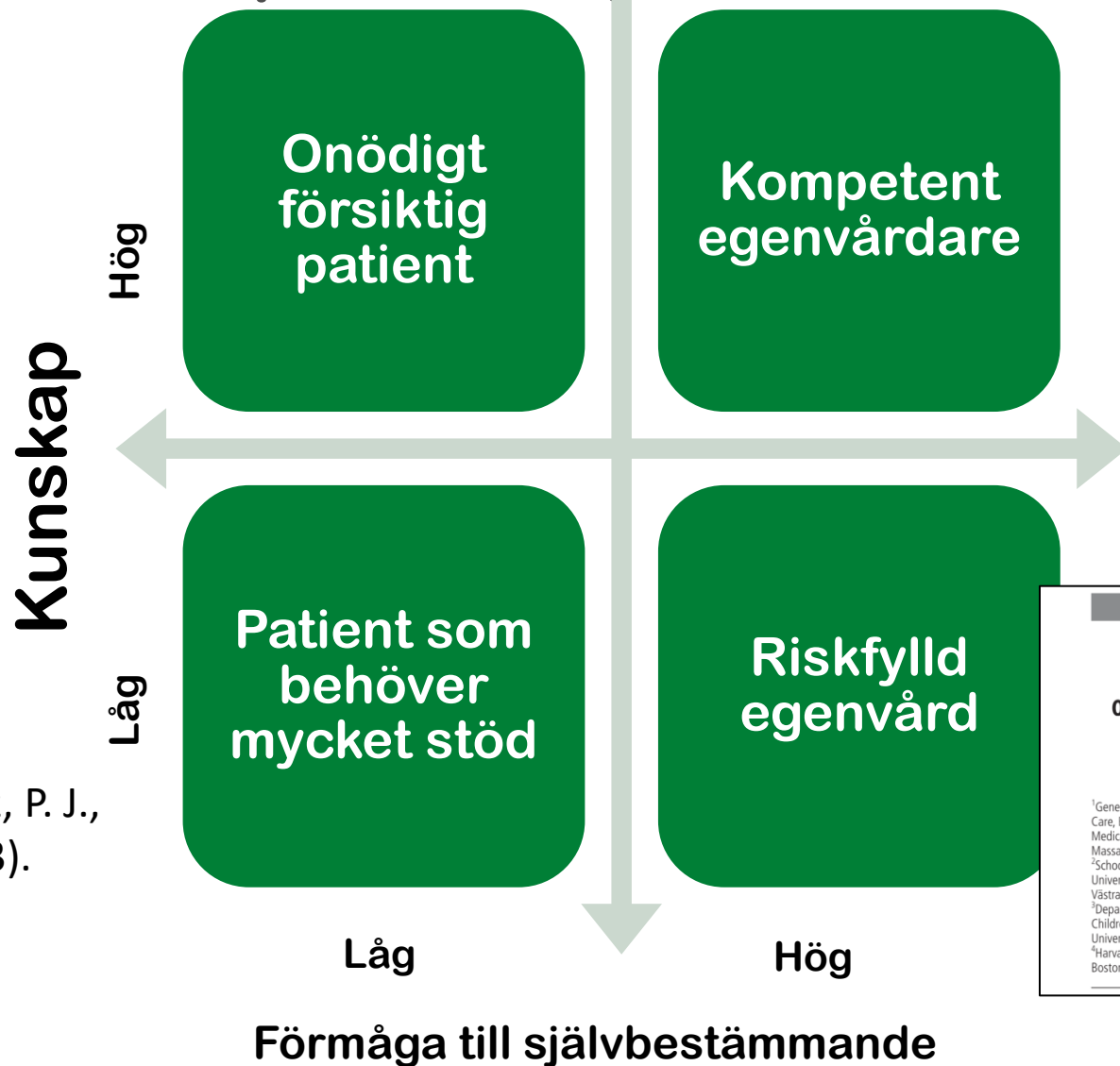

Bild. Illustration av att folkhälsoarbete måste ta hänsyn till människors olika förutsättningar.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsa-och-folkhalsoarbete/tema-folkhalsa/vad-ar-folkhalsa/folkhalsa-och-jamlik-halsa/>

Kunskap och självbestämmande

International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being
 Taylor & Francis
 ISSN: (Print) (Online) journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/zqhw20>

Breaking the patientification process - through co-creation of care, using old arctic survival knowledge
 Ulrika Sandén, Lars Harrysson, Hans Thulesius & Fredrik Nilsson

To cite this article: Ulrika Sandén, Lars Harrysson, Hans Thulesius & Fredrik Nilsson (2021) Breaking the patientification process - through co-creation of care, using old arctic survival knowledge, International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being, 16:1, 1926052, DOI: [10.1080/17482631.2021.1926052](https://doi.org/10.1080/17482631.2021.1926052)
 To link to this article: <https://doi.org/10.1080/17482631.2021.1926052>

OPEN ACCESS

Extended essay
Patients, clinicians and open notes: information blocking as a case of epistemic injustice
 Charlotte Blease,¹ Liz Salmi,¹ Hanife Rexhepi,² Maria Hägglund,³ Catherine M DesRoches^{1,4}

ABSTRACT
 In many countries, including patients are legally entitled to request copies of their clinical notes. However, this process remains time-consuming and burdensome, and it remains unclear how much of the medical record must be made available. Online access to notes offers a way to overcome these challenges and in around 10 countries worldwide, via secure web-based portals, many patients are now able to read at least some of the narrative reports written by clinicians ('open notes'). However, even in countries that have implemented the practice

which we discuss in this paper. However, research also points to notable hesitancy, and even aversion, to the practice among some health professionals.^{11 12} Moreover, in comparison with other services offering consumers and the public access to their secure personal information, such as online banking, the implementation of open notes in healthcare remains comparatively slow.
 We argue that the resistance of clinicians and health organisations to sharing clinical notes, amounts to an ethical concern that can best be

Anpassad från: Schulz, P. J., & Nakamoto, K. (2013).

Vad säger forskningen?

Patienter som är kunniga, engagerade, proaktiva...

...mår bättre

Hellqvist C, Berterö C, Dizdar N, Sund-Levander M, Hagell P (2020) Self-Management Education for Persons with Parkinson's Disease and Their Care Partners: A Quasi-Experimental Case-Control Study in Clinical Practice. *Parkinsons Dis* 2020,.

...kostar mindre

Hibbard JH, Greene J, Overton V (2013) Patients with lower activation associated with higher costs; delivery systems should know their patients' "scores." *Health Aff (Millwood)* 32, (2) 216–222.

...lever längre

Wallert J, Olsson EM, Pingel R, Norlund F, Leosdottir M, Burell G, Held C (2019) Attending Heart School and long-term outcome after myocardial infarction: A decennial SWEDEHEART registry study. *Eur J Prev Cardiol*.

Coquet J, Blayney DW, Brooks JD, Hernandez-Boussard T (2020) Association between patient-initiated emails and overall 2-year survival in cancer patients undergoing chemotherapy: Evidence from the real-world setting. *Cancer Med* 9, (22) 8552–8561.

Viktigt!

1. Målet är jämlik hälsa...
2. ... vilket innefattar egenvård
3. Kunnigare patienter gör alla till vinnare!

Tack!

SARA.RIGGARE@UU.SE

WWW.RIGGARE.SE

